

Az Országos Bírósági Hivatal elnökének

3/2019.(XI. 28.) OBH elnöki ajánlása

bíróságokon folytatható tudományos célú kutatásokról

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 76. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a 76. § (6) bekezdés b) pontjában biztosított jogkörömről figyelemmel, a következő ajánlást adom ki:

I. Fejezet Általános rendelkezések

1. Az ajánlás célja és hatálya

1. §

(1) A jelen ajánlás célja a bírósági szervezeti és a tudományos kutatói érdekek összehangolása, Magyarország Alaptörvényének X. cikk (1) bekezdése szerinti tudományos kutatás szabadságának biztosítása, az integritási és adatvédelmi szempontok érvényesülése mellett a kutatási kérelmek országosan egységes és kiszámítható elbírálása. Ezen célok hatékony biztosítása érdekében az ajánlás iránymutató szempontrendszer ad a kutatást engedélyező bírósági adatkezelők számára a kutatási kérelmek elbírálásához. (2) Az ajánlás hatálya a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 16. § b) - e) pontjában meghatározott bíróságokra és az Országos Bírósági Hivatalra (a továbbiakban: OBH) terjed ki. (3) Az ajánlás hatálya nem terjed ki az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 37. §-a alapján folytatott kutatásra.

2. Értelmező rendelkezések

2. §

(1) A jelen ajánlás alkalmazásában tudományos kutatás különösen a) évfolyam- vagy szakdolgozat, vagy más, közvetlenül tanulmányi kötelezettség teljesítéséhez kapcsolódó írásmű elkészítése, b) doktori értekezés, habilitációs dolgozat, valamint akadémiai doktori értekezés elkészítése, vagy c) a jogalkalmazás elméleti vagy gyakorlati kérdéseivel, vagy a bírósági szervezet működésével kapcsolatos, következtetések levonására alkalmas ismeretek szerzése céljából az ítélezéshez, illetve a bíróságok igazgatásához kapcsolódó ügyiratok, a bírósági feladatellátás során keletkező – közérdekűnek vagy közérdekből nyilvánosnak nem minősülő – adatok, a bíróságok és működésük történetisége, valamint a bírósági dolgozók munkamódszereinek, tapasztalatainak meghatározott módszer alapján történő megismerése, feldolgozása és értékelése. (2) Jelen ajánlás alkalmazásában tudományos kutatónak kell tekinteni minden olyan természetes személyt, aki az (1) bekezdésben meghatározottakon túl feltevésből kiindulva végzi ismeretek megszerzését, feldolgozását és értékelését, függetlenül attól, hogy tevékenységét formális keretben végzi-e, hogy a tevékenységből várható-e közvetlenül hasznosítható eredmény, vagy hogy a kutatás eredményét nyilvánosságra kívánja-e hozni, és ha igen, úgy milyen formában.

II. Fejezet

A kutatási kérelem

3. A kutatási kérelem általános kellékei

3. §

(1) A kutatási kérelmet formailag megfelelőnek ajánlott tekinteni akkor, ha az tartalmazza

a) a kutatásban résztvevők:

aa) azonosításához szükséges személyes adatokat,

ab) postai vagy elektronikus levelezési címét, vagy telefonos elérhetőségét,

ac) szakmai önéletrajzát,

ad) korábbi, illetve a kérelem benyújtásának időpontjában folyamatban lévő egyéb kutatási tevékenységükkel kapcsolatos általuk relevánsnak ítélt további adatait,

ae) publikációs listáját;

b) a kutatással érintett valamennyi bíróság pontos megjelölését, az egész bírósági szervezetet érintő kutatás esetén ennek feltüntetését;

c) a kutatási tervet;

d) a kérelmezők nyilatkozatát arról, hogy

da) hozzájárulnak a kérelemben a kutatással összefüggésben megjelölt adatoknak a bíróság által vezetett kutatási nyilvántartásban és a Magyar Igazságügyi Akadémia (a továbbiakban: MIA) által vezetett központi kutatási nyilvántartásban történő kezeléséhez,

db) az adatkezelés helyéről és arról, hogy a kutatás során tudomásukra jutott adatok tekintetében az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és Tanács 2016/679 számú rendelet (általános adatvédelmi rendelet) szerinti követelményeket megtartják,

dc) vállalják-e a kutatás eredményének az OBH, illetve az érintett bíróságok rendelkezésére bocsátását.

(2) A kutatási tervnek ajánlott tartalmaznia legalább

a) a kutatás tárgyát és célját,

b) a témaválasztás indokait, a feltevés megjelölésével,

c) a kutatási módszerek meghatározását,

d) a kutatás tervezett időkeretének meghatározását, lehetőség szerint pontos kezdő és befejező időpont megjelölésével, valamint

e) a kutatás részeinek tervezett ütemezését.

4. Egyes kutatási kérelmek különös kellékei

4. §

(1) A bíróságok kezelésében lévő, jogerősen (véglegesen) befejezett eljárások irattárban elhelyezett ügyiratainak kutatására irányuló kérelem esetén a kutatási tervben ajánlott megjelölni a 3. § (2) bekezdésében meghatározottakon túl

a) a kutatáshoz igényelt ügyiratokat a kutatás szempontjából releváns jellemzők és darabszám megjelölésével, valamint

b) az ügyiratokból kigyűjteni kívánt adatok körét.

(2) Bírósági dolgozókkal történő személyes kapcsolatfelvétel, így különösen személyes interjú, kérdőív, vagy fókuszcsoportos felmérés útján végezhető kutatás esetén a kutatási tervben ajánlott megjelölni a 3. § (2) bekezdésében meghatározottakon túl

a) a célcsoport meghatározásának szempontjait és részletes indokait, konkrétan meghatározott bírósági dolgozókat érintő kutatás esetén e személyek azonosításához szükséges adatokat, valamint a konkrét személy kiválasztásának indokait,

b) a tervezett kérdéseket.

(3) Ha a kutatás során olyan ügy ügyiratának megtekintése szükséges, amelyben a bíróság valamely személy jogára vagy jogos érdekére figyelemmel zárt tárgyalást (zárt ülést) rendelt el, a 3. § (2) bekezdésében meghatározottakon túlmenően javasolt csatolni az érintett, vagy a közokiratokról, a közlevéltárakról és magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény vonatkozó rendelkezése szerinti személy közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt hozzájárulását.

(4) Ha a kutatás során minősített adatot tartalmazó ügy ügyiratának megtekintése szükséges, a kutatási tervben ajánlott utalni a 3. § (2) bekezdésében meghatározottakon túlmenően a minősített adat kezelésének rendjéről szóló kormányrendelet szerinti felhasználói engedély és titoktartási nyilatkozat meglétére.

III. Fejezet

A kutatási kérelem benyújtása, hiánypótlás

5. A kutatási kérelem benyújtása

5. §

(1) A kutatási kérelmet indokolt a 3. § (1) bekezdés b) pontjában megjelölt bíróságon benyújtani.

(2) Ha a kutatás több bíróság illetékességi területét érinti, a kérelmezőnek a kérelmet ajánlott minden önálló engedélyezési joggal rendelkező adatkezelőhöz külön benyújtani. Ebben az esetben a kérelmezőnek ajánlott külön jeleznie valamennyi kérelemben, hogy mely további bíróságokra nyújtott be kutatási kérelmet.

(3) A kérelmező a kutatási kérelmet postai úton vagy elektronikusan is benyújthatja. Amennyiben a kérelmező a kapcsolattartás formáját nem jelölte meg a kérelmében, akkor bíróságnak olyan formában indokolt kapcsolatot tartani a kutatóval, amilyenben a kérelmet benyújtotta.

(4) A bírósági szervezetrendszer egészét érintő kutatás esetén a kérelmet indokolt az OBH-hoz benyújtani.

6. Hiánypótlás

6. §

(1) Amennyiben a kutatást engedélyező megítélése szerint a benyújtott kérelem nem tartalmazza az összes olyan adatot, amely a megalapozott és felelős döntés meghozatalához szükséges, akkor a hiányok megjelölésével és határidő tűzésével – az engedélyezés teljes vagy részleges megtagadásának terhére történő figyelmeztetés mellett – célszerű felhívni a kérelmezőt a kutatási kérelme pontosítására.

(2) Több bíróság érintettsége esetén javasolt e bíróságok egyeztetése.

(3) A kutatást engedélyezőknek törekedniük kell arra, hogy azonos kutatás vonatkozásában egynél több alkalommal ne legyen szükség hiánypótlásra.

IV. Fejezet

A kutatási kérelem elbírálása, a kutatási engedély és az együttműködési megállapodás

7. A kutatási kérelem elbírálása

7. §

(1) A bírósági adatkezelő a jelen ajánlásban foglaltakra figyelemmel a kutató által rendelkezésre bocsátott információk mérlegelése alapján dönt a kutatási kérelem engedélyezéséről.

(2) Az ügyiratokat javasolt kutathatónak tekinteni az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedésének (véglegessé válásának) napjától számított egy év elteltét követően, ha az ügyirat kapcsán bírósági intézkedést igénylő körülmény nem merül fel.

(3) Bírósági dolgozókkal történő személyes kapcsolatfelvétel útján végezhető kutatás engedélyezése iránti kérelem elbírálásakor ajánlott kiemelten figyelembe venni az érintett bíróság munkaszervezési szempontjait.

(4) A kutatási kérelmet különösen akkor javasolt elutasítani, ha

a) a kutatás lefolytatása vagy annak várható eredménye

aa) jogszabályba, illetve az OBH Elnöke által kibocsátott közjogi szervezetszabályozó eszköz előírásaiba ütközik,

ab) mások személyiségi jogainak vagy a bíróságok pártatlan működéséhez fűződő társadalmi érdek sérelmére vezethet, illetve

ac) integritási kockázatot hordoz,

b) a kutatási terv folyamatban lévő-, vagy olyan ügy ügyiratának kutatását tartalmazza, amelyben bírósági intézkedést igénylő körülmény merült fel,

c) a kutatás lefolytatásának a kutatási terv szerinti munka- és eszközigénye meghaladja a bíróság rendelkezésére álló és a kutatás idejére biztosítható személyi és tárgyi feltételeket,

d) a kutatás folytán a kutatási terv alapján olyan költségek merülhetnek fel, amelyeket részben vagy egészben a bíróságnak kellene előlegeznie vagy viselnie,

e) a kutatás olyan adatok szolgáltatására irányul, amelyek

ea) közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatként már közzétételre kerültek, vagy

eb) gyűjtése, vagy rendszerezése az érintett bíróságra aránytalan munkaterhet róna,

f) a kérelmező a hiánypótlást a megadott határidőn belül nem teljesíti,

g) a kérelmező korábbi kutatási kérelmét elutasították és változatlan kutatási terv mellett ismételt kérelmet terjeszt elő, ide nem értve a b) pont alapján történő megtagadást, ha az ügy már nincs folyamatban és nem merült fel benne bírósági intézkedést igénylő körülmény.

(2) Amennyiben az engedélyezőnek kétsége merül fel a tekintetben, hogy az engedély kiadásához, módosításához vagy visszavonásához szükséges feltételek és körülmények fennállnak, akkor célszerű megkereséssel fordulnia a MIA Tudományszervezési és Dokumentációs Osztályához.

8. A kutatási engedély és az együttműködési megállapodás, a kutatási nyilvántartás

8. §

(1) Ha a kutatási kérelmet az engedélyező megfelelőnek tartja, a kutatást engedélyezi, melyről - a kutató bíróságon gyakorolható jogainak igazolására - javasolt a kutató számára kutatási engedélyt kiállítani. Kutatási engedély kiállítása helyett a kérelmezővel együttműködési megállapodás is köthető. (2) A kutatást részben javasolt engedélyezni, ha a 7. § (4) bekezdésben szereplő valamely körülmény a kutatás meghatározott, elkülöníthető és önállóan értékelhető részét érinti.

(3) A kutatás a kérelemben meghatározottaktól eltérő időben, térben és személyi körre korlátozva is engedélyezhető, ha a kérelem teljes vagy részleges elutasításának nincs helye, azonban az engedélyező

megítélése szerint a bírósági szervezeti érdek a kutatás korlátozását teszi szükségessé. Ilyen esetben célszerű törekedni arra, hogy a korlátozás ne okozzon aránytalan sérelmet a kutatás eredményes lefolytatásában.

(4) A kérelem elutasítása esetén indokolt a kutatót az elutasítás indokának megjelölésével tájékoztatni.

(5) A kérelem részleges elutasítása vagy feltételhez kötése esetén indokolt a kutatási engedélyben (együtműködési megállapodásban) meghatározni, hogy a kutatást mely részében és milyen feltételekkel engedélyezték.

(6) A kutatási kérelmekről, a kérelmek elbírálásáról, a kutatási engedélyekről, az együtműködési megállapodásokról és a kutatások eredményéről javasolt a bíróságon kutatási nyilvántartást vezetni.

V. Fejezet A kutatás lefolytatása

9. Az iratok rendelkezésre bocsátása, a kutatási napló

9. §

(1) A bíróságoknak javasolt törekedniük arra, hogy a kutató hatékony és gyors munkavégzését a bíróság szervezeti érdekének szempontjaira figyelemmel támogassák.

(2) A bíróságoknak célszerű törekedniük arra, hogy ügyiratot érintő kutatási tevékenységet a bíróság székhelyén erre a célra kijelölt helyiségben, bírósági munkaidőben, a kutató személyének azonosítását követően, a bíróság munkatársának jelenlétében végezzenek.

(3) A (2) bekezdés szerinti tevékenység folytatására szolgáló helyiség kijelölése és a kutatási tevékenység felügyelete során javasolt törekedni arra, hogy

a) a kutató részére az iratokról - kizárólag helyben tanulmányozás céljára - papíralapú vagy elektronikus másolat kerüljön átadásra,

b) a kutató csak a kutatáshoz legszükségesebb és a kutatási eredmények rögzítésére alkalmas saját eszközöket tartson magánál,

c) elektronikus ügyiratot az erre a célra kijelölt informatikai eszközön tekinthessen meg,

d) a kutató az ügyiratokat ne tudja megrongálni vagy megsemmisíteni, az elektronikus iratot módosítani, ne tudjon az elektronikus ügyirat épségét veszélyeztető más informatikai műveletet végrehajtani,

e) a kutató az ügyiratokat a helyiségből ne vihesse ki, azokról másolatot és fényképfelvételt ne készíthessen, abban iratidegen állományt vagy tárgyat ne helyezzen el.

(4) A kutatásról javasolt a bíróságon külön kutatási naplót vezetni, amelyben visszakereshető módon elhelyezhető a felügyeletet ellátó személy által aláírt hivatalos feljegyzés. A feljegyzésben javasolt rögzíteni legalább a kutatási esemény pontos időpontját és időtartamát, a kutató személyét, a kutatott ügyiratok számát, valamint a kutatással kapcsolatban felmerült rendkívüli eseményt.

(6) Ha a kutatás során minősített adatot tartalmazó adathordozó, vagy olyan ügy ügyiratának megtekintését kérik, amelyben a bíróság valamely személy jogára vagy jogos érdekére figyelemmel zárt tárgyalást (zárt ülést) rendelt el, a bíróság – a kutatás gyorsabb befejezése érdekében, különösen együtműködési megállapodás keretében – megkísérelheti a szükséges hozzájárulások hivatalból történő beszerzését, feltéve, hogy annak költségét a kutató előlegezi és viseli.

VI. Fejezet A kutatási engedély módosítása és visszavonása

10. A kutatási engedély módosítása

10. §

- (1) A kutató a kutatási engedélyben meghatározott befejező időpontig kérelmezheti a kutatási engedély feltételeinek módosítását, így különösen a kutatási idő meghosszabbítását, a kutatható iratok körének bővítését, valamint a kutatás célcsoportjának, illetve a kutatásban résztvevők körének változtatását.
- (2) A kutatási engedély módosítására a kérelem benyújtására és elbírálására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

11. A kutatási engedély visszavonása

11. §

- (1) A kutatási engedélyt különösen akkor indokolt visszavonni, ha
- a) a 7.§ (4) bekezdésében írt körülmények a kutatás engedélyezése után merülnek fel vagy jutnak az engedélyező tudomására,
 - b) a kutató a bíróság közhatalmi tevékenységét akadályozza,
 - b) a kutató a kutatást a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe vagy a jóerkölcsbe ütköző módon, vagy a kutatási engedélyben foglaltaktól eltérően végzi,
 - c) a kutató a rendelkezésére bocsátott eszközöket és ügyiratokat megrongálja vagy megsemmisíti,
 - d) az engedély kiadása után olyan új, a kérelem elbírálásakor nem ismert információ jut az engedélyező tudomására, melynek ismeretében a kérelmet el kellett volna utasítani,
 - e) az engedély kiadása után olyan körülmény merül fel, amely alapján a kutatás további folytatása a bíróságnak súlyos hátrányt eredményez.
- (2) A kutatási engedély annak visszavonása helyett módosítható, amennyiben a visszavonás oka csak a kutatás tárgyának meghatározott, elkülöníthető és önállóan értékelhető részével vagy a kutatásban résztvevő meghatározott kutatóval szemben áll fenn.
- (3) A kutatási engedély módosításáról és visszavonásáról indokolt a kutatókat értesíteni a módosítás vagy visszavonás okának megjelölésével.

VII. Fejezet

Záró rendelkezések

11. §

Ez az ajánlás a közzétételét követő napon lép hatályba.

Dr. Handó Tünde s.k.
Az Országos Bírósági Hivatal
elnöke